

Aan: de gemeenteraad

Afzender: het college van B&W

Datum: 29 oktober 2024

Onderwerp: Nota van Uitgangspunten veerconcessie 2029

Op 8 oktober 2024 heeft de staatssecretaris van I&W de Nota van Uitgangspunten (NvU) voor de concessies Waddenveren 2029-2044 aan de Tweede Kamer gezonden. Deze sturen wij u bijgaand toe. Ook sturen wij u de reactienota op de consultatie en de brief aan de Tweede kamer toe.

Na het verschijnen van de concept-NvU, op 5 maart j.l. is er veel aandacht geweest voor de inhoud, zijn er op alle eilanden informatieavonden gehouden en diverse bijeenkomsten op initiatief van onder andere uw raad. Er zijn op het digitale consultatieplatform 151 reacties ingediend, en daarnaast hebben diverse organisaties een formeel advies gegeven. Ook de gezamenlijke Friese Waddeneilanden hebben dit gedaan. De reactie is in uw bezit. Ook hebben de colleges van B&W van de eilanden een brief aan de staatssecretaris gestuurd met een aantal meer politiek bestuurlijke punten, over de zeggenschap van eilanders en eilandbesturen, het uitgangspunt van budgetneutraliteit voor het rijk, en ook is nut en noodzaak van het middel concessie ter discussie gesteld.

De reacties hebben onder andere geleid tot een gesprek tussen Staatssecretaris Jansen en de portefeuillehouders bereikbaarheid van de vijf Waddengemeenten. Het rijk heeft aangegeven al deze zaken mee te wegen in de definitieve NvU.

De definitieve NvU is op een aantal punten aangepast, ook op punten die de Waddeneilanden hebben ingebracht. Niet alle adviezen zijn overgenomen. Een uitgebreide beschrijving van de aanpassingen staat in bijgevoegde reactienota. Het college wijst u op de volgende zaken.

Inrichting, beheer en schepen

- Het ministerie studeert samen met de regio op de opties om de veerdiensten te verduurzamen, bijvoorbeeld door elektrificatie.
- Er is vastgelegd dat er goed contact moet worden gehouden met het Havenproject op Terschelling.
- Er moet voldoende ruimte zijn op de walfaciliteiten voor andere (goederen)vervoerders.
- Er is meer aandacht voor brandveiligheid aan boord van de schepen
- De wenselijkheid van het onder Nederlandse vlag laten varen van de schepen wordt onderzocht.

Reikwijdte van de concessies

- Het ministerie van IenW onderzoekt of de Waddenveren als openbaar vervoer kunnen worden aangemerkt. De uitkomst van dit onderzoek en eventuele gevolgen voor de eisen aan de concessiehouder zullen worden opgenomen in het PvE.
- Meerdere partijen, waaronder de gemeentebesturen, hebben aangedrongen op het opnemen van het interinsulair vervoer tussen Vlieland en Terschelling in de concessie. Dit is afgewezen, met als argument dat dit geen rijkstaak is. Het college blijft langs bestuurlijke en politieke weg druk uitoefenen om dit alsnog te realiseren.
- De vervoerders worden verplicht om vracht te vervoeren en daar ruimte voor te reserveren. De prijs wordt niet gereguleerd en het blijft een vrije markt-activiteit
- De watertaxi blijft een vrije marktactiviteit en wordt niet ondergebracht in de concessie.

- Parkeervoorzieningen blijven buiten de concessie. Het ministerie wil wel een dialoog tussen de betrokken partijen faciliteren.

Zeggenschap

- Veel partijen hebben aandacht gevraagd voor de gebrekkige zeggenschap van de eilandgemeenten, bijvoorbeeld door het invoeren van bindend adviesrecht. Het ministerie wil in beginsel de huidige werkwijze handhaven met een beroep op de verantwoordelijkheidsverdeling. Wel is men bereid om de adviesrol voortaan plaats te laten vinden richting I&W.
- Het invullen van het 'comply or explain'-principe voor adviezen op de vervoerplannen is aangescherpt in de NvU.
- Het ministerie wil in gesprek met de consumentenorganisaties over samenstelling en mandaat van de platforms en hun leden.

Financieel en organisatie

- Het ministerie houdt vast aan een concessiemodel, omdat dit het beste voldoet aan het reguleren van activiteiten van particuliere aanbieders.
- Het ministerie is op de hoogte van de opties die genoemd zijn in de vragen van de raad van Terschelling over alternatieve organisatiemodellen zonder concessie. Men bestudeert die en is desgewenst bereid om de visie van het ministerie toe te lichten.
- De keuze voor twee concessies blijft gehandhaafd.
- Het principe van budgetneutraliteit voor de rijksoverheid. blijft gehandhaafd omdat er geen budget is gereserveerd.
- Diverse respondenten hebben aangedrongen op veerdiensten in eigendom van eilanders. Het ministerie gaat geen organisatievorm voorschrijven en beschouwt dit als ondernemersvrijheid.
- In de concessie zullen eisen worden gesteld aan het rendement van de rederijen. Het ministerie is niet van plan om de winst- en verliesrekeningen openbaar te maken, omdat men dit als bedrijfsvertrouwelijke en concurrentiegevoelige informatie beschouwt.

Proces

- In grote lijnen blijft het verdere proces ongewijzigd. In 2025 wordt het Programma van Eise (PvE) opgesteld en de gunning is gepland voor 2026.
- Op aandringen van vele partijen zal ook op het Programma van Eisen een uitgebreide openbare consultatie worden gehouden. Dit wordt uitgewerkt in een communicatie- en participatieplan. Zodra dit openbaar is sturen wij het aan u toe.
- Het ministerie gaan in het PvE opnemen hoe om wordt gegaan met een beperkt aantal gegadigde aanbieders
- Er wordt nog gewerkt aan de aanbestedingsprocedure. I&W sluit een vertegenwoordiging van de eilanden in de gunningscommissie niet uit, en benadrukt dat de gunningscommissie onpartijdig moet zijn.

Vervolgstappen

- De NvU is nu naar de Tweede Kamer gestuurd. Het college sluit niet uit dat de Kamer het stuk inhoudelijk zal behandelen. Wij zullen onze middelen voor beïnvloeding blijven inzetten
- Het communicatie- en participatieplan wordt eind dit jaar verwacht
- Welke stappen in het kader van het opstellen van het PvE worden gezet is nu nog niet bekend. Wij zullen u betrekken bij de verdere gang van zaken.
- Het concept-PvE wordt in de loop van volgend jaar verwacht, gevolgd door een brede openbare consultatie. Daarna wordt het PvE definitief gemaakt en vastgesteld door de Staatssecretaris.
- Op alle tussenproducten is geen beroep en bezwaar mogelijk, naar onze informatie is dat pas aan de orde bij de definitieve gunning.